

Kamusznik *Arenaria interpres*

Status. Regularnie przelotny. W latach 1975 - 2020 obserwowany 141 razy w łącznej liczebności 213 os.

Środowisko. Obserwowany głównie w korytach dużych rzek, w tym nad Wisłą (61% obserwacji) oraz nad Bugiem (14,4%), ponadto na stawach rybnych (11%) oraz nad zbiornikami retencyjnymi (9%) i na osadnikach ścieków (3%). Sporadycznie był spotykany na zaoranych polach, zwirowniach oraz na łąkach na Bagnie Pulwy.

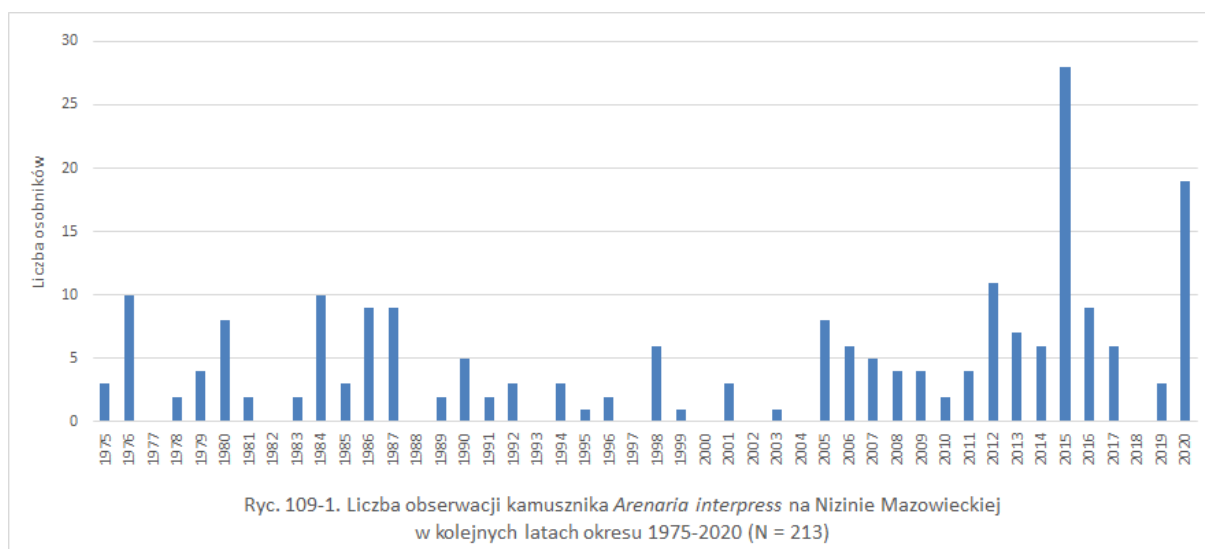

Kamusznik *Arenaria interpres* nad dolnym Bugiem (fot. M. Twardowski),

Zmiany liczebności. W XIX wieku nie był obserwowany, natomiast kilka spotkań dotyczyło Wisły powyżej Dęblina (okolice Gołębia; Taczanowski 1882), już poza granicami przyjętymi dla ornitologicznego regionu Nizina Mazowiecka.

W latach 1956-1957 wykazano dwukrotnie pojedyncze ptaki na początku września nad Wisłą w Warszawie koło Kępy Potockiej (A. Juszcak w: Luniak 1970).

W latach 1975-2020 odnotowano łącznie 213 ptaków w 141 spotkaniach, a począwszy od roku 2005 był obserwowany corocznie z wyjątkiem roku 2018. Zauważalne były znaczne różnice liczebności w poszczególnych latach (ryc. 109-1). Wyjątkowo obfity (28 os.) przelot miał miejsce w roku 2015 oraz w roku 2020 (19 os.), ponadto po 10-11 os. obserwowano w latach 1976, 1984 i 2012.

Ryc. 109-1. Liczba osobników kamusznika *Arenaria interpres* na Nizinie Mazowieckiej w kolejnych latach okresu 1975-2020 (N= 213)

Przyczyny zmian liczebności. Wzrost częstości obserwacji w ostatnich dekadach jest niewątpliwie związany ze wzrostem aktywności terenowej obserwatorów w odpowiednich miejscach i okresach migracji kamusznika. Jednocześnie wykazano różnice w częstości pojawów tego gatunku w poszczególnych latach, co było rejestrowane również w skali krajowej (Tomiałojć i Stawarczyk 2003). Przyczyny tych różnic nie są dokładnie znane, tak jak nie są dokładnie rozpoznane główne czynniki wpływające na spadek lęgowej populacji bałtyckiej (Keller i in. 2020), która przypuszczalnie w znacznym stopniu migruje przez Nizinę Mazowiecką.

Wędrowniki. W latach 1975-2020 odnotowano łącznie 213 ptaków w 141 spotkaniach. Na jedno spotkanie przypadało średnio 1,5 os.

W okresie jesiennym był znacznie częściej i liczniej obserwowany, niż wiosną. W tym pierwszym okresie zarejestrowano 173 os. (82%) w 109 (78%) obserwacjach, natomiast wiosną: 40 os. (18%) w 32 obserwacjach (22%).

Wiosenne przeloty rozpoczynały się na początku maja i kończyły w 2. dekadzie czerwca (ryc. 109-2). Ostatnia wiosenna obserwacja była dokonana 17 VI 2001 – 2 os. nad Wisłą w Grochalach (R. Kraska).

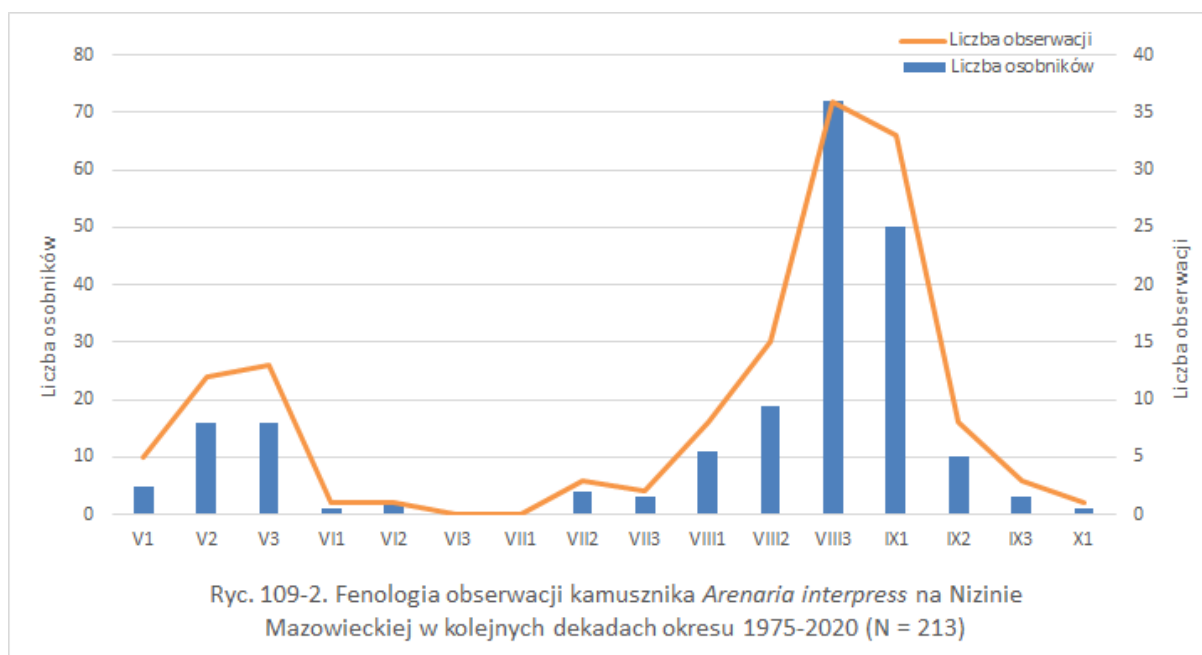
Okres przebywania. Wiosną zarejestrowano cztery przypadki dłuższego stacjonowania: 9-11 V 1992 – 1 os. nad Bugiem w Mołożewie (P. Chylarecki) oraz 15-18 V 2013 - 1 os. nad Zb. Zegrzyńskim w Arciechowie (E. Szczepankiewicz), ponadto 26-31 V 2020 nad Bugiem

koło Wyszkowa (M. Twardowski) i najdłuższy, 7-dniowy pobyt ptaka w dniach 21-27 V 2020 nad Wisłą w Warszawie (A. Kaniewska-Skoczylas i inni).

Przelot jesienny był znacznie rozciągnięty w czasie i przebiegał od połowy lipca do początku października, z największym nasileniem w ostatniej dekadzie sierpnia oraz 1. dekadzie września (ryc. 109-2). Najwcześniejsza obserwacja jesienna była dokonana 16 VII 1980 – 2 os. nad Bugiem w Tonkielach (B. Przystupa), a najpóźniejsza: 3 X 2009 – 1 os. na stawie Rydwan (A. Kleszcz i R. Wiktorowski).

Okres przebywania. Jesienią odnotowano pięć dłuższych pobytów (od 6 dni do 36), z czego najdłuższy pobyt miał miejsce nad Bugiem w Tonkielach: 16 VII – 20 VIII 1980 – 2 os. obserwowane codziennie (B. Przystupa). Kolejny długi pobyt, liczący 14 dni był zarejestrowany 15-28 VIII 2020 nad Wisłą na wysokości Smoszewa (A. Drzazgowska i inni). Ponadto jednego ptaka stwierdzono w dniach 2-13 IX 2020 nad Wisłą w Józefowie (M. Żochowska i in.) oraz 10-dniowy pobyt młodocianego ptaka w dniach 20-29 VIII 2006 nad Wisłą pod Nowymi Grchalami (R. Kraska i in.) i dwukrotnie 6-dniowe pobyty: 31 VIII – 5 IX 1990 – 1 os. na stawach w Siedlcach (M. Rzępała i in.); 4-9 IX 2012 – 1 juv. na Zb. Domaniów (P. Malczyk).

Stadność w cyklu rocznym. Większość obserwacji (96) dotyczyła pojedynczych ptaków; po 2 os. widywano 34 razy; po 3 os. – 11 razy; po 5 os. – 2 razy i jeden raz – 6 os. To ostatnie, największe stado złożone z ptaków młodocianych widziano 27 VIII 1998 nad Wisłą na wysokości Brzumina (KNL). Stada liczące po 5 os. w szacie młodocianej zarejestrowano 30 VIII 2015 w dwóch miejscach: na zbiorniku w Domaniowie (P. Malczyk) oraz nad Wisłą w Obórkach (S. Łubieński).

Streszczenie. Regularnie przelotny. W latach 1975 - 2020 obserwowany 141 razy w łącznej liczebności 213 os. W okresie jesiennym był znacznie częściej i liczniej obserwowany, niż wiosną. W tym pierwszym okresie zarejestrowano 173 os. (82%) w 109 (78%) obserwacjach, natomiast wiosną: 39 os. (18%) w 31 obserwacjach (22%). Wyjątkowo obfity przelot miał miejsce w roku 2015 oraz w roku 2020, ponadto w latach 1976, 1984 i 2012.

Andrzej Dombrowski

Literatura

Keller V., Herrando S., Vorisek P., *et al.* (ed.). 2020. European Breeding Bird Atlas 2. Distribution, Abundance and Change. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.

Taczanowski W. 1882. Ptaki krajowe, Kraków.

Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski, Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP „pro Natura”. Wrocław.